

From: EK-voorzitter <voorzitter@eerstekamer.nl>
Date: Thursday, April 9, 2026, 8:16 AM
To: EK-postbus <postbus@eerstekamer.nl>
Subject: FW: Amendement Vreemdelingenwet - pleit en stem tegen het bestempelen van verblijf in Nederland zonder verblijfstitel tot een misdrijf

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@me.com>
Verzonden: woensdag 8 april 2026 19:12
Aan: EK-voorzitter <voorzitter@eerstekamer.nl>
Onderwerp: Amendement Vreemdelingenwet - pleit en stem tegen het bestempelen van verblijf in Nederland zonder verblijfstitel tot een misdrijf

U ontvangt niet vaak e-mail van 5.1.2.e <5.1.2.e@me.com>. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Geachte mevrouw Vos,

Met klem vraag ik u om te stemmen tegen het bestempelen van verblijf in Nederland zonder verblijfstitel tot een misdrijf (invoeging Vreemdelingenwet artikel 108a).

Naar verwachting debatteert de Eerste Kamer hierover op 14 april en stemt u op 21 april.

Samenvatting bezwaren

Ter overweging breng ik een aantal principiële en praktische bezwaren in tegen het wetsvoorstel.

Aangezien er geen gevaar zettend handelen nodig is om dit beoogd misdrijf te begaan, zal opsporing en vervolging naar verwachting stoelen op etnisch profileren. Op termijn kan deze strafbaarstelling ook in Nederland leiden tot ICE-achtige taferelen (nu al gaande in de VS), dat baart mij diepe zorgen. Opsporing kan leiden tot een toename van racisme en discriminatie op grond van uiterlijk - gif voor onze samenleving. En de voorgestelde bepaling biedt geen ruimte voor maatwerk of opschorting van de strafbaarheid wanneer EU- of internationale verdragsnormen rechtsbescherming gebieden.

Het gaat hier niet om een kleinigheid, 'en passant' even te regelen. Het betreft een fundamentele stap met verreikende gevolgen, die bedreigend is voor ons allemaal, omdat we hiermee afglijden naar een samenleving die mensen mag opsluiten, ook zij die geen enkel gevaar vormen, zonder (zoals normaliter in het strafrecht) *de mogelijkheid* te kijken naar het hele verhaal, en waar nodig nuancering aan te brengen, strafuitsluitingsgronden toe te passen, dan wel rekening te houden met internationale rechtsnormen waar ook Nederland aan gebonden is.

De simplistische strafbaarstelling strookt niet met reeds bestaande Nederlandse wetgeving.

En er is geen uitvoeringscapaciteit noch uitvoeringsbudget.

Strafrechtelijk stelsel

Misdrijven zijn de meest ernstige delicten, waar een gevaar van uitgaat, zoals moord, mishandeling, rijden onder invloed, diefstal, verkiezingsfraude of het veroorzaken van zware verontreiniging.

Met andere woorden, het gaat normaliter om handelingen die een serieuze bedreiging zijn voor bijvoorbeeld fysieke veiligheid, eigendommen, de democratie en/of het milieu.

Het huidig wetsvoorstel criminaliseert mensen die meestal geen bedreiging vormen - zij zouden louter vanwege hun verblijf in Nederland zonder verblijfstitel een misdrijf begaan en daarvoor maximaal zes maanden gevangenisstraf kunnen krijgen. En voor een volgende tijdsperiode, mogelijk weer.

Onze gevangenen zijn al overvol en het OM en de rechters hebben aangegeven dat zij niet de capaciteit hebben om dit op te pakken. Detentie kost handenvol geld, en vervolging en berechting ook; maar de mogelijkheden en kosten van uitvoering zijn niet in kaart gebracht. Wordt vervolging en bestraffing dan een kwestie van ad hoc beleid en van willekeur, zonder heldere duiding van de wetgever?

Een misdrijf niet bestraffen ondermijnt ons strafrechtstelsel - maar in dit geval is aan de voorkant al duidelijk, dat opsporing, vervolging en bestraffing op grote schaal op dit moment niet uitvoerbaar zijn. En tevens is niet eens duidelijk: wat rechtvaardigt deze criminalisering?

Misleidend en problematisch

Het voorstel vloeit voort uit een amendement uit de Tweede Kamer, waar onvoldoende zorgvuldig over is nagedacht. Er is veel commotie geweest over een van de gevolgen, namelijk dat hulpverleners meegezogen zouden worden in de strafbaarstelling, als 'deelnemers' aan dit misdrijf. In de ook bij u voorliggende novelle wordt dat voorkomen; maar indien zowel het extra artikel 108a Vreemdelingenwet als de wijziging van de novelle worden aangenomen, wordt dat uitsluiten van strafbaarheid van deelnemers aan dit nieuwe misdrijf letterlijk een 'vreemde eend' in ons strafrechtelijk stelsel. Dit laat onverlet dat het voorliggende artikel 108a Vreemdelingenwet zelf misleidend en problematisch is.

Volgens de Memorie van toelichting op de novelle, zou artikel 108a uitsluitend van toepassing zijn op mensen die terugkeer naar hun land van herkomst frustreren: zij die wel kunnen terugkeren maar dat niet willen.

Maar zo is het niet opgeschreven in dit artikel - de reikwijdte volgens de tekst van het voorstel, omvat álle volwassenen die zonder geldige verblijfstitel in Nederland verblijven.

De toepassing kan dus véél breder zijn dan nu wordt voorgespiegeld - het betreft een *algemene criminalisering*.

Nederland heeft al een Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring. Daarin is de mogelijkheid van vreemdelingenbewaring opgenomen als laatste redmiddel. Het afgebakend middel (vreemdelingenbewaring voor mensen zonder verblijfstitel met een terugkeerverplichting die dat frustreren) bestaat al en is in de Vreemdelingenwet dus niet nodig.

Een criminaliserende algemene bepaling opnemen in de Vreemdelingenwet strookt niet met deze reeds bestaande wetgeving, die met meer waarborgen is omkleed.

En het huidig voorstel biedt geen ruimte voor maatwerk, terwijl dat wél nodig is, zie hieronder enkele voorbeelden.

Voorbeelden die maatwerk behoeven

Ervaring met beleid om terugkeer te bevorderen heeft al uitgewezen dat er allerlei situaties zijn waarbij terugkeer niet lukt, ook in gevallen waarbij de persoon zonder verblijfstitel meewerkt.

Enkele voorbeelden:

- iemand die stateloos is, kan niet worden uitgezet naar een 'land van herkomst', want dat heeft hij niet
- diverse staten weigeren hun onderdanen terug te nemen en alternatieven zijn er niet.

Internationale rechtsnormen kunnen prevaleren:

- iemand die in een acute medische noodsituatie verkeert, waarvoor geen adequate behandeling is in zijn/haar land van herkomst, mag niet worden teruggestuurd
- mensen die gevaar lopen voor vervolging of discriminatie, kunnen zich beroepen op het recht te worden beschermd (soms wordt dit gevaar in eerste instantie niet erkend; maar procedures in hogere of in tweede instantie op grond van bijvoorbeeld extra bewijsmateriaal zijn in een aanzienlijk aantal gevallen succesvol).

Humanitaire gronden kunnen maatwerk vergen:

- als een alleenstaande ouder zonder verblijfstitel van minderjarige kinderen voor maanden in de gevangenis verdwijnt - of twee ouders, die beiden worden opgepakt, welk vangnet is er dan beschikbaar voor de kinderen? Zij leven buiten het zicht van de overheid, omdat zij nergens geregistreerd staan. Minderjarigen zonder verblijfstitel en zonder hun ouder(s) zijn extra kwetsbaar en vatbaar voor uitbuiting, misbruik of criminaliteit. Is een dergelijke inbreuk op hun familielevens wel geoorloofd? En ontstaat er een opvangplicht voor de Nederlandse overheid, wanneer de ouder(s) worden vastgezet?
- als een kind in Nederland is geboren van ouders zonder verblijfstitel, hier zijn/haar hele leven heeft gewoond, hier volkomen is geïntegreerd en zich nergens anders zomaar kan redden; waar moet zo'n kind dan naar 'teruggaan'? Moet het op zijn/haar achtste in Nederland de gevangenis in? Dat zal in concrete gevallen vast tot aanzienlijk maatschappelijk verzet gaan leiden. We kennen het voorbeeld van de Armeense tiener ^{5.1.2.e} die pas na een lange juridische strijd een verblijfstitel kreeg. En wat moet er vervolgens gebeuren, wanneer zo'n jongvolwassene na het uitzitten van de straf weer terugkeert in de maatschappij? Weer gevangennemen?

Zulke maatwerk kwesties zullen aanleiding zijn voor (veelal kansrijke) rechtszaken, die de doorstroom van asielprocedures alleen maar verder zullen vertragen.

Averechtse en ongeoorloofde gevolgen

Er zijn in Nederland veel mensen zonder een geldige verblijfstitel, die bijdragen aan onze samenleving en werk doen waar kennelijk behoefte aan is.

Wanneer hun verblijf tot een misdrijf bestempeld wordt, wordt het voor een aantal van hen moeilijker om werk te vinden. Dat drijft hen dan juist richting criminaliteit, zodat het effect van de strafbaarstelling averechts is.

En strafbaarstelling levert wel degelijk een drempel op voor mensen zonder verblijfstitel om een beroep te doen op elementaire zorg en bescherming van de politie, terwijl internationale rechtsnormen adequate toegang vereisen. De motivering bij de novelle is hier feitelijk onjuist.

Zoals gezegd, dit voorstel bevat een *algemene criminalisering* van mensen die geen bedreiging vormen, zonder onderbouwing van de noodzaak, proportionaliteit of rechtvaardigingsgronden, mogelijk in strijd met internationale normen.

Effect op migratie niet onderbouwd en afwijkend van Europese beleid

Tegelijkertijd is geheel niet duidelijk gemaakt, hoe deze strafbaarstelling bijdraagt aan "een nader grip krijgen op migratie". De beoogde effecten zijn niet in kaart gebracht - er is geen enkele zekerheid dat mensen die bestraft zijn, daarna Nederland zullen verlaten, of dat minder mensen naar Nederland zullen komen.

Indien migratie door een politieke meerderheid als een probleem wordt gezien, dient de politiek een effectief systeem te ontwerpen om met het migratie-vraagstuk om te gaan, dat minimaal de grondrechten en de internationaal erkende mensenrechten eerbiedigt.

Verblijf zonder verblijfstitel sec tot een misdrijf bestempelen en daarmee ons strafrechtelijk systeem binnen loodsen, is niet het juiste middel.

Indien aangenomen, zal het voorstel veel problemen geven bij de uitvoering, tot tal van juridische procedures leiden en naar verwachting lang niet altijd standhouden.

Het maakt een toch al kwetsbare groep nog kwetsbaarder, waarbij Nederland bij deze algemene criminalisering veel verder gaat dan het Europees Migratiepact (zie https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum/questions-and-answers-pact-migration-and-asylum_nl: "Vraag: Zullen asielzoekers tijdens de grensprocedure worden vastgehouden? Antwoord: Bewaring kan alleen in overeenstemming met alle waarborgen waarin de richtlijn opvangvoorzieningen voorziet - d.w.z. alleen wanneer dit noodzakelijk en evenredig blijkt op basis van een individuele beoordeling, **als maatregel die pas in laatste instantie wordt genomen** wanneer minder dwingende maatregelen niet mogelijk zijn, en alleen nadat dit besluit rechterlijk is getoetst").

Ook geeft het racisme en discriminatie in onze eigen samenleving een extra voedingsbodem.

Conclusie

Al met al een op veel fronten zorgelijk voorstel - maar een, waartegen u stelling kan nemen.

Ik verzoek u dan ook, in overeenstemming met de kernwaarden en visie van GroenLinks-PvdA/PRO, te pleiten en te stemmen tégen het voorgestelde nieuwe artikel 108a in de Vreemdelingenwet, waarbij verblijf in Nederland zonder erkende rechtmatige verblijfstitel tot misdrijf wordt bestempeld, strafbaar met maximaal zes maanden gevangenisstraf.

Dit simplistisch voorgestelde artikel strookt niet met ons bestaande bestel en internationale normen. De reikwijdte is veel groter dan wordt gesuggereerd in de MvT. Indien er sprake is van overlast of handelingen in strijd met de openbare orde en veiligheid - of een weigering van medewerking bij een terugkeerverplichting - bieden andere regels reeds voldoende bescherming.

Het migratieproces dient op een andere wijze ordentelijk en rechtvaardig te worden ingericht.

In Europees verband is daar een aanzet toe gegeven, dat binnenkort in uw Kamer zal worden behandeld. Naast positieve elementen zijn daar ook serieuze kanttekeningen bij te plaatsen; maar ik geef u in overweging om in dát kader een samenhangend en uitvoerbaar stelsel in te richten, en niet nu al een losgezongen, ondoordachte algemene strafbepaling op te nemen in de Vreemdelingenwet... waarmee mensen zonder verblijfstitel buitenproportioneel geraakt worden en ons -reeds zwaar overbelaste- strafrechtelijk stelsel zonder rechtvaardigingsgrond nog verder op scherp wordt gezet.

Met dank voor uw inzet en hartelijke groet,